

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Kfv.37.231/2012/13.szám

A Kúria a Dr. Satori Anna (Satori és Lutter Ügyvédi Iroda ügyvéd által képviselt felperes neve felperesnek Dr. Kaszai Balázs ügyvéd által képviselt alperes neve alperes ellen termékpálya-felügyeleti bírság tárgyában hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. december 13. napján kelt 27.K.35.873/2010/16. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 18. sorszám alatt és az alperes által 17. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Fővárosi Bíróság 27.K.35.873/2010/16. számú ítéltét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

A felülvizsgálati eljárási illetéket az Állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes 2010. október 7. napján kelt határozatával megállapította, hogy a felperes tisztességtelen forgalmazói magatartást tanúsított a beszállítóival szemben, amely miatt a felperest 155.000.000 forint termékpálya felügyeleti bírság megfizetésére kötelezte.

A felperes keresetet nyújtott be az alperes határozata ellen a következők miatt:

- A felperes álláspontja szerint a mezőgazdasági és élelmiszeripari

termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról szóló 2009. évi XCV. törvény (a továbbiakban: Törvény) 3. § (2) bekezdés ea) pontja megsértését az ügyben nem lehet megállapítani arra hivatkozva, hogy ún. fix bónuszt alkalmazott.

- Nem sértette meg a Törvény 3. § (6) bekezdését mert bár igaz, hogy az üzletszabályzata nem tartalmazta a beszállító által a kereskedőtől igénybe vehető a minőség-ellenőrzési költségekért fizetendő legmagasabb díjat, de a kondíciós lapban a legmagasabb díjtétel szerepelt, vagyis az a felek számára a szerződéskötéskor ismert volt.

- A felperes vitatta továbbá, hogy a minőségellenőrzési költség címen kivetett átalány sérti a Törvény 3. § (2) bekezdés ed) pontjába foglalt arányossági kritériumot. Előadta, hogy az alperesi hatóság 77 beszállító vonatkozásában állapította ezt meg, ugyanakkor csak négy számlát vizsgált és ebből vonta le a következtetést.

- A felperes bár elismerte, hogy a termékek ellenértékét a beszállító részére az átvételt követő 30 napon túl fizette ki, de a törvény 3. § (2) bekezdés h) pontja nem sérült, mert a beszállítók a számlákat nem nyújtották be a törvényben foglalt határidőn belül.

- A felperes végül vitatta az alperesi hatóság mérlegelésének jogszerűségét, e körben a Pp. 339/B. §-ának és a Törvény 6. § (7) bekezdésének a megsértésére hivatkozott.

Az alperes ellenkérelmet nyújtott be, melyben a felperes keresetének elutasítását indítványozta.

Az ügyben eljáró Fővárosi Bíróság a 27.K.35.873/2010/16. számú ítéletében az alperes 2010. október 7. napján kelt határozatát hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárásra kötelezte.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában a következőket állapította meg:

- Helyesen állapította meg az alperesi hatóság, hogy sérült a Törvény 3. § (2) bekezdés ea) pontja, mivel a felperes ún. fix bónuszt írt elő a beszállítók felé. Ez a fix bónusz a beszállító által fizetett visszatérítés nem valamely szolgáltatás ellenértéke. A visszatérítéssel díj a számlázott árban nem jelenik meg, a beszállító azt utólag téríti vissza a felperesnek, továbbá annak elszámolása a fennálló folyamatos fizetésekből történő levonással havonta, negyedévente történik. A bíróság mindebből azt a következtetést vonta le, hogy a visszatérítés elválik az adott termék árától, amely céltalan, a visszatérítés mögött semmifajta valós szolgáltatás, valós gazdasági tartalom nem áll, a felperes a visszatérítés fejében nem nyújtott szolgáltatást, nem végzett többletmunkát, nem vállalt kockázatot. A bíróság nem fogadta el a felperes azon nyilatkozatát, hogy ezen árképzési eljárással a felperes a beszállítói ár titkosságát kívánja védeni.

Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a Törvény 2011. február 1. napján történő módosításával a 3. § (2) bekezdés r) pontjában kifejezetten megfogalmazza az ún. fix bónuszt a tisztességtelen forgalmazói magatartás körében, külön pontban, ez azonban nem jelenti azt, hogy ezen időpontot megelőzően ugyanezen magatartást ne lehetne szankcionálni a Törvény 3. § (2) bekezdés ea) pontja alapján.

- Az elsőfokú bíróság döntése szerint továbbá az alperes megalapozottan állapította meg a Törvény 3. § (6) bekezdésének a sérelmét is. E szabály értelmében az üzletszabályzatban kell rögzíteni a minőségellenőrzési költségek díjtételeinek maximumát. Ezt a felperes üzletszabályzata - általa sem vitatottan - nem tartalmazta. Azt, hogy a minőségellenőrzési költségek díjtételének maximumát az üzletszabályzat nem tartalmazta, nem váltja ki, hogy ezt az összeget a kondíciós lapban szereplő legmagasabb díjtétel útján a szerződéskötéskor a felek ismerték.

- Az elsőfokú bíróság azonban a felperes keresetének helyt adott a tekintetben, hogy nem sértette meg a Törvény 3. § (2) bekezdés ed) pontjába foglalt arányossági kritériumot. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes pusztán négy számla vizsgálata után vonta le azt a következtetést, amely szerint a minőségellenőrzési költség átalánydíjas formában történő áthárítása aránytalan. Az elsőfokú bíróság szerint konkrét számlavizsgálatok nélkül a hatóság ilyen jogi következtetésre nem juthat. Az alperes a Pp. 336/A. § (2) bekezdése értelmében a reá háruló bizonyítási teher ellenére sem jelölte meg a peres eljárás során, hogy a 77 beszállító esetében a minőségellenőrzési költség valós összege mennyi volt, illetve mennyi volt a felperes által a beszállítókra áthárított díj konkrét összege. Ezen adatok hiányában nem lehet abban a kérdésben állást foglalni, hogy az áthárított díj arányosnak tekinthető-e. Mivel konkrét számlavizsgálatok nélkül nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a díj áthárítása aránytalan volt, ezért a felperes keresete e tekintetben megalapozott.

- Az elsőfokú bíróság szerint helyesen állapította meg az alperesi hatóság, hogy a Törvény 3. § (2) bekezdés h) pontja sérült, mert a felperes az ellenértéket a termékek átvételétől számított 30 napon túl fizette ki. Az, hogy a beszállítók a számlákat nem nyújtották be időben, legfeljebb a bírság összegének megállapításakor vehető figyelembe.

- A bíróság a felperes keresetének a termékpálya felügyeleti bírság összegének meghatározása körében előadottakat, így a mérlegelési szempontok Pp. 339/B. §-ának és a Törvény 6. § (7) bekezdésének esetleges megsértését nem vizsgálta, tekintettel arra, hogy a bíróság az alperesi határozatot hatályon kívül helyezte.

Az elsőfokú bíróság az új eljárásra kötelezésben előírta, hogy az alperes köteles a 77 beszállító vonatkozásában alkalmazott minőségellenőrzési díj áthárítása arányosságát az egyes számlák tételes vizsgálatával tisztázni.

Az ítélet ellen a felperes és az alperes is felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriára.

A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a Fővárosi Bíróság 27.K.35.873/2010/16. számú jogerős ítéletének megváltoztatását és az alperes új eljárásra kötelezését a Törvény 3. § (2) bekezdés ea) pontja (fix bónusz) vonatkozásában tett megállapításai miatt. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértően járt el, mivel két vonatkozásban is tévesen értelmezte a Törvény 3. § (2) bekezdés ea) pontjában foglaltakat. Egyrészt tévesen minősítette a visszatérítési lapon meghatározott árelemet ténylegesen nem nyújtott szolgáltatásért járó fix bónusznak, másrészt a felperes magatartását tévesen vonta a Törvény 3. § (2) bekezdés ea) pontja alá, mert a Törvény a fix bónusz alkalmazását nem tilalmazta.

Az első kérdéssel, az árkonstrukció téves minősítésével kapcsolatosan a felperes előadta, hogy ez az árelem nem tekinthető bónusznak, hanem az a vételár részét képezi. A Ptk. 205. §-a, 216. § (1) bekezdése és 217. §-a alapján szerződési szabadságával élve alkalmazza ezt az árkonstrukciót. A szerződéses konstrukció szerint a termék fix vételára a felperes által fizetett kondíciós lapon rögzített árból levonandó beszállító által fizetett visszatérítés alapján jön létre, amely minden körülmények között konstans érték, nem függ a felperes által elért forgalomtól. A szerződő felek között a kondíciós lapok és a visszatérítési megállapodások ugyanazon a napon - és nem mint ahogy az elsőfokú bíróság ítélete megállapította utólag - kerülnek aláírásra, az kialakult árak tekinthető. Az elsőfokú bíróság döntése ezért iratellenes.

Kitért arra a felperes, hogy az alkalmazott szerződéses konstrukció nem tartalmazott sem bázis időszakot, sem bázishatárt, amely a forgalomtól való függőség esetén lenne alkalmazandó (fix bónusz), továbbá nem határozott meg semmilyen, az adásvételen túlmenően, a felperes által nyújtandó szolgáltatásért, illetve ennek ellenértékeként járó szolgáltatási díjat sem.

A felperes másodsorban azt sérelmezte, hogy a jogerős ítélet a felperesi magatartást tévesen minősítette tilalmazott kereskedői magatartásként. A törvény 2011. február 1. napjától egészült ki a 3. § (2) bekezdés r) pontjával, amely során a fix bónusz a tiltott magatartások közé került. Tehát csak ezen időponttól kezdődően minősül tisztességtelen magatartásnak, a Fővárosi Bíróság viszont ezt megelőzően állapította meg a fix bónusz miatt a tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmának sérelmét. A jogerős ítélet ezáltal is törvényt sértő.

A jogerős döntéssel szemben az alperes is felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, s kérte a Kúriát, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg. Álláspontja szerint jogszabálysértő a jogerős ítéletnek az a megállapítása, amelynek értelmében a Törvény 3. § (2) bekezdés ed) pontjának sérelme nem állapítható meg.

Az alperes vitatta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, mely szerint a minőségellenőrzéssel összefüggő költségek kapcsán úgy szabta ki a termékpálya felügyeleti bírságot, hogy nem volt figyelemmel az arányosság követelményére.

Utalt arra, hogy a minőségellenőrzési költségek áthárításánál nem csak az arányosságot vizsgálta, hanem az üzletszabályzatnak történő megfelelést is. Az alperes csak azért vizsgált négy minőségellenőrzéssel kapcsolatos szolgáltatást, mivel a felperes nyilatkozata alapján mindegyik kondíciós lap és számla 0.1 % díjtételt tartalmazott a nettó árbevételre vetítetten, és a számlázott összegek indokoltságát egyetlen esetben sem tudták bizonyítani.

Az alperes kifejtette, hogy a fix bónusszal érintett szabálytalanság 2.584 millió forint, a 30 napon túli kifizetés 12.698 millió forint. Ezen összegekhez képest a minőségellenőrzési költség aránytalan áthárítása - ami összességében 6 millió forintot tesz ki - a bírság kiszabása kapcsán a bírság mértékét egyébként sem befolyásolhatta volna - e tekintetben lényegében bírságot ki sem szabott - ezért az alperesi hatóság nem ért egyet az új eljárásra kötelező ítéletnek a minőségellenőrzéssel kapcsolatos szolgáltatás tekintetében tett megállapításaival.

A felperes az alperes felülvizsgálati kérelmére ellenkérelmet nyújtott be. Ebben többek között kifejtette, hogy az egyes jogsértésekhez az alperes konkrét bírságösszegeket nem rendelt, ebből azonban nem következik, hogy éppen a hatályon kívül helyezésre okot adó jogsértés vonatkozásában nem került sor bírság kiszabására.

Az alperes is nyújtott be ellenkérelmet a felperes felülvizsgálati kérelmére. Álláspontja szerint a fix bónusz alkalmazását a Törvény 3. § (2) bekezdés ea) pontja - mint ténylegesen nem nyújtott szolgáltatásért felszámolt díjat - korábban is tiltotta. A fix bónusz gyűjtőfogalom, nem alkalmas a beszállítói ár titkos kezelésére. Az alperes az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvényből is arra a következtetésre jutott, hogy a számlázott átadási árnak nem lehet része az utólagos kedvezmény. Az alperes szerint reális teljesítménynövekedés mellett a progresszív bónusz alkalmazható, a fix bónusznak azonban teljesítmény ösztönző hatása nincs.

A felülvizsgálati kérelmek nem megalapozottak.

A felülvizsgálati kérelmek kapcsán a Kúriának két kérdésben kellett állást foglalni. Egyrészt a felperes kérelmére abban kellett döntenie, hogy a Törvény 3. § (2) bekezdés ea) pontjába ütköző tisztességtelen forgalmazói magatartásnak tekinthető-e a visszatérítési lapon meghatározott áreleget ténylegesen nem nyújtott szolgáltatásért járó fix bónusznak minősíteni. Másrészt az alperes kérelmére a Kúriának abban kellett határoznia, hogy a minőségellenőrzéssel összefüggő költségek kapcsán tekintettel volt-e az alperesi hatóság a Törvény 3. § (2) bekezdés ed) pontjában meghatározott arányossági kritériumra.

A Törvény 3. § (1) bekezdése értelmében tilos a tisztességtelen forgalmazói magatartás. A 3. § (2) bekezdés felsorolásszerűen határozza meg, hogy mi minősül tisztességtelen forgalmazói magatartásnak. A 3. § (2) bekezdés ea) pontja szerint ilyen magatartásnak minősül a kereskedő részéről vagy harmadik közreműködő szereplő igénybevételel történő módon ténylegesen nem nyújtott szolgáltatásért díj - bármilyen jogcímen történő - felszámítása a beszállító felé. Az alperes határozata 2010. október 7-én kelt.

Az egyes agrártárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXVIII. törvény megállapította a Törvény 3. § (2) bekezdés r) pontját, amelynek értelmében tisztességtelen forgalmazó magatartásnak minősül „a kereskedő által forgalmazott termékmennyiség alapján érvényesíthető árkedvezmény, jutalék vagy díj - bármilyen jogcímen történő - felszámítása a beszállító felé, a kereskedőt a forgalmazott termékmennyiség növelésére ösztönző - a felek által megállapított valamely korábbi időszakban elért vagy becsült mértékhez képesti többletértékesítés alapján megállapított, a termék kereskedelmi forgalmának tulajdonságaival összefüggő, arányos mértékű - utólagos árkedvezmény kivételével”. A 3. § (2) bekezdés r) pont 2011. február 1-jén lépett hatályba.

A Kúria megállapította: a jogerős ítélet megalapozottan utalt arra, hogy a felperes által a beszállító felé alkalmazott „árképzési technika” a Törvény 3. § (2) bekezdés ea) pontjába foglalt tilalomba ütközik. A Kúria osztja az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy nem a tilalmazott kereskedői magatartás elnevezése a lényeg (fix bónusz, vagy árkonstrukció), hanem az, hogy megvalósít-e tisztességtelen forgalmazói magatartást. A Törvény 3. § (2) bekezdés ea) pontja hatályba lépésétől fogva ilyenek minősíti a ténylegesen nem nyújtott szolgáltatásért felszámított díjat a beszállító felé. A Kúria hasonló ügyben - fix bónusznak minősített magatartás miatt kiszabott termékpálya felügyeleti bírság kapcsán - a Kfv.II.37.426/2012/8. számú ítéletében a Törvény 3.§ (2) bekezdés ea) pontjának sérelmével összefüggésben rámutatott, hogy a fix bónusznál a kereskedő semmilyen kockázatot nem visel, az így mint egy díj,

ellenszolgáltatás nélkül csak a beszállítót terheli, ezáltal tisztességtelen forgalmazói magatartást valósít meg, és mint ilyen egyértelműen a Törvény hatálya alá tartozik. Ezzel szemben a progresszív bónusznál a kereskedő a visszatérítésért kockázatot vállal, ez a magatartás megfelelő feltételek mellett nem tisztességtelen.

Jelen ügyben megállapítható volt - ahogy erre az elsőfokú bíróság helyesen utalt - hogy a bónusz elszámolás mögött a felperes által nyújtott valós szolgáltatás nem állt, ténylegesen nem nyújtott szolgáltatásért a beszállító felé díjat elszámolni a Törvény felhívott rendelkezése alapján nem lehet.

A felperes szerint a fix bónusznak minősített árkonstrukciót a felek a Ptk.-ban meghatározott szerződési szabadság körében állapították meg. A felperes a Ptk. több rendelkezését is megjelölte, így: a Ptk. 205. § (1) bekezdés értelmében a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre. A Ptk. 216. § (1) bekezdése szerint szerződést jogszabály ellenkező rendelkezése hiányában akár szóban, akár írásban lehet kötni. A szerződési akaratot ráutaló magatartással is kifejezésre lehet juttatni. A Ptk. 217. § (2) bekezdés pedig rögzíti, hogy a felek által kikötött alak csak akkor feltétele a szerződés érvényességének, ha kifejezetten ebben állapodtak meg. Ilyen esetben a teljesítésnek vagy egy részének elfogadásával a szerződés akkor is érvényessé válik, ha az alakiságot mellőzték.

A Kúria rámutat, hogy a felek Ptk-ból [200. § (1) bekezdés] is következő szerződési szabadsága csak az alaptörvényi és jogszabályi keretek között érvényesülhet. Ilyen jogszabályi keret a tisztességtelen piaci magatartás kiküszöbölését szolgáló szabályozás. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdés értelmében Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait. A Törvény 3. § (2) bekezdésébe foglalt tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalma az Alaptörvény e rendelkezésére is visszavezethető, s illetően a szerződéses szabadság korlátja egyben. Tehát a szerződési szabadság körében az árkonstrukciót a felek e korlátok tiszteletben tartásával állapíthatják meg. Jelen esetben a korlátot a 3.§ (2) bekezdés ea) pontja fogalmazta meg, amellyel kapcsolatban a Kúria - az elsőfokú bírósággal megegyezően - megállapította, hogy a felperes megsértett. A felperes szerződéses szabadságra hivatkozása a fentiek miatt nem megalapozott.

A felperes szerint iratellenes a jogerős döntés, mert az abban foglaltak értelmében a visszatérítés elválik az adott termék áráról, annak elszámolása utólag történik, holott a kondíciós lapok és a visszatérítési megállapodások ugyanazon a napon kerültek aláírásra, az kialakult árnak tekinthető. A Kúria úgy ítélte meg,

hogy önmagában nem hat ki az ügy érdemi kimenetelére az, hogy a két megállapodás utólag vagy ugyan azon a nap kerül-e aláírásra. Az ügy érdemében annak van relevanciája, hogy ténylegesen nem nyújtott szolgáltatásért állapítottak-e meg díjat a beszállító felé, vagy sem. Helyesen foglalt állást az eljáró bíróság abban a kérdésben is, hogy a szerződésben kikötött visszatérítés nem tekinthető a vételár elemének.

Minderre tekintettel a Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét nem tartotta megalapozottnak.

A jogerős döntés ellen az alperes is felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. Az alperes vitatta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, mely szerint a minőségellenőrzéssel összefüggő költségek kapcsán úgy szabta ki a termékpálya felügyeleti bírságot, hogy nem volt figyelemmel a Törvény 3. § (2) bekezdés ed) pontjába foglalt arányosság követelményére.

A Törvény e szabályának az ügyben alkalmazandó szövege szerint tisztességtelen forgalmazói magatartásnak minősül a beszállító által igényelt és a kereskedő által ténylegesen nyújtott, a termék forgalmazásához kapcsolódó szolgáltatásért azzal nem arányos díj - bármilyen jogcímen történő - felszámítása a beszállító felé.

Jelen ügyben megállapítható, hogy a felperes a minőség-ellenőrzés költségeit átalányformában egységesen határozta meg a beszállító felé a nettó árbevétel 0,1 %-ában. Az alperes - négy számla vizsgálata után - vonta le azt a következtetést, hogy a minőség-ellenőrzési költség ilyen formában történő áthárítása a Törvény 3. § (2) bekezdés ed) pontjába ütköző módon aránytalan. A Kúria osztja az elsőfokú bíróság azon álláspontját, amely szerint az alperesnek a rá háruló bizonyítási teher alapján meg kellett volna jelölnie, hogy a 77 beszállító esetén a minőség-ellenőrzési költség valós összege mennyi volt és mennyi volt a felperes által a beszállítókra áthárított díj konkrét összege.

A teljes költségáthárítás hibátlan beszállítói tevékenység esetén tisztességtelen forgalmazói magatartásnak minősül, mivel az a szolgáltatással nem arányos díj felszámítását jelenti. Az átalányformában meghatározott és minden beszállítóra egységesen érvényesülő, a beszállítói tevékenység és a minőség-ellenőrzés tényleges költségétől független költségáthárítás azonban önmagában sérti az arányosság követelményét. A Kúria úgy ítélte meg, hogy helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az arányosság/aránytalanság ténykérdés, amely úgy állapítható meg, hogy összevetésre kerül a felperes által alkalmazott díj a minőség-ellenőrzés tényleges díjával. Pusztán a díjképzés módszeréből, számlavizsgálatok nélkül nem lehet megalapozott következtetést levonni az aránytalanságra.

Végezetül a Kúria utal arra, hogy - amint ezt termékpálya

felügyeleti bírság kapcsán a Kfv.II.37.426/2012/8. számú kúriai határozat is megállapította - irreleváns az az alperesi felvetés, hogy a Törvény 3.§ (2) bekezdés ed) pontjának sérelme nem vont maga után bírságot, mivel az elsőfokú bíróság nem a jogsértéshez esetlegesen kapcsolódó bírság ténye vagy összege miatt értékelte az alperes határozatát jogsértőnek, hanem az indokolás hiányosságai miatt.

A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős döntést a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta.

A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 81. § (1) bekezdés alapján rendelkezett úgy, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségeit.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2013. április 23.

**Dr. Kozma György sk. a tanács elnöke, Dr. Balogh Zsolt sk. előadó
bíró, Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó sk. bíró**